

ЗАМАН

Газета издаётся на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: zamankbr.ru

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

КЪЫРАЛ ЖУМУШЛА

Культураны бла спортну андан ары айнытыуну, даражалы миллет проектге къатышыууну юсюнден сёлешингенди

Москвада РФ-ни Правительствосуну вице-премьери **Ольга Голодецки** бла КъМР-ни Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъан **Казбек Коковну** ишти тубешиулер болганды. Аны кезиунде республикада культураны бла спортну андан ары айнытыуну онглары сюзюлгендиле, Россейни Президентини «Россей Федерацияны 2024 жылгъа дери кезиуню ичинде айнытыуну миллет эмда стратегия борчларыны юсюнден» жангы май Указына кёре жарашдырылгъан «Культура» миллет проектге Къабарты-Малкъарны

къатышыууну юсюнден сёлешингенди. Тубешиуде дагыда регионну туризм-рекреация комплексине себеплик этиуню амалларына да къаралганды.

Кенгеш

Республиканы къоркъуусузлугъун жалчытыугъа энчи эс бургандыла

Нальчикде тюнеме СКФО-да Къоркъуусузлукъну федерал служба органдарыны таматарларыны советини жыйылыуу бардырылганды. Аны ишине Россей Федерацияны Президентини Шимал-Кавказ федерал округда толу эркинликке келечиси **Александр Матовников**, Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъан **Казбек Коков** да къатышхандыла.

Кенгешни башлардан алгъа «Махтаулыкъну ёмюрлюк оту-

на», Совет Союзну Жигитлерини, Махтаулыкъну юч даражалы орденлерини кавалерлерини эсгертмесине эм Керчыде бушуулу ишде жоулгъанланы хурметлерине Къабарты-Малкъар кеси ыразылыгы бла Россейге къошулгъанлы 400-жыллык атлы майданда жарашдырылгъан мемориалгъа гюлле салгандыла.

Тубешиуге къатышханлагъа энчи сёзюн Александр Матовников эшитдиргенди.

КъМР-ни Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтур-

гъан Казбек Коков жыйылыууну бардырыгъа тийишли жерге республиканы ара шахарын сайлагъанларына ыразылыгъын билдиргенди, байламлыкъда ишлеп, республиканы къоркъуусузлугъун жалчытыугъа салгъан жыйынлары ючюн онуючулагъа, КъМР-де Россейни ФСБ-сыны Управлениасыны энчи составына ыспас этгенди.

КъМР-ни Башчысыны къуллугъун толтургъаны эмда Правительствону пресс-службасы.

Жарсыу

Жау чыракъла жандырадыла, гюлле саладыла

Къабарты-Малкъарны жамауаты Керчыде ёлгенлени жуукълары эмда ахлулары бла бирге бушуу этеди. Нальчикде 400-жыллыкны майданында тохташдырылгъан мемориалгъа адамла тохтаусуз барадыла, жау чыракъла жандырадыла, гюлле саладыла.

Аны аллында кюн а КъМР-ни Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъан Казбек Коков, республиканы халкъыны атындан, кеси энчи да Керчыде политех-

ника колледжде мурдарны къолундан жоулгъанланы ююрлерине, жуукъларына бла ахлуларына къайгы сёз бергенди, ачыгъанлагъа керекли болушлукъ этерге республика хазыр болганын билдиргенди.

Кърымда бушуулу ишле юч кюнню барлыкъдыла.

КъМР-ни Башчысыны къуллугъун толтургъаны эмда Правительствону пресс-службасы.

МИТИНГ

«Керчь, биз сени бла бирге бушуу этебиз!»

Орта кюн Нальчикде Къабарты-Малкъар кеси ыразылыгы бла Россейге къошулгъанлы 400-жыллык атлы майданда жюзле бла школчула эм студентле жыйылгандыла, алайда митинг башланды. Жаш нальчикчиле, майданнга Ала Керчыде

бла келгенлерин айтханды. «Биз аланы ол башламчылыкъларына ыразы болгъанбиз, алагъа себеплик этгенбиз. Нек дегенде ол ачыулу иш барыбызны да жюреклерибизни къозгъамай къыймагъанды. Аллай койсюз ишлени мындан ары

болгъан бушуулу иш аланы бек жарсытханын, анда этилген чачдырыуда ёлгенлеге аланы жуукълары бла бирге ачыу этгенлерин билдири ючюн келгендиле. Ала «Керчь, биз сени бла бирге бушуу этебиз!» деген жазыулары бла уллу баннерни аллына иллеуле, гюлле салгандыла, жау чыракъла жандыргъандыла, бир минутну шаш сюзелгендиле.

Митингге сёлеше, КъМР-ни Жарыкъландыруу, илму эм жаш тёлнюню ишлери жаны бла министерствону Кёп функциялы жаш тёлю арасыны келечиси Ирина Хагажеева жаш адамла майданнга кеси ыразылыкълары

болдурмаз ючюн бирча къаны соелирге керекбиз», - дегенди ол.

Бизге алайда билдиргенлерине кёре, Искусстволаны Шимал-Кавказ институтунда гуманитар эмда социал-экономика кафедраны башламчылыгы бла «Керчь, СКГИИ с тобой!» деген ат бла акция болганды.

Эсгертиу: Керчыде политика колледжде болгъан чачдырылыууну хатасындан 21 адам ёлгенди, 70-ден асламы уа жаралы болуп, больницалагъа тюшгендиле.

ХОПАЛАНЫ Марзият.
Суратны автор алгъанды.

Жазылыу-2019

«Заманны» - хар таулу юйге!

Багъалы шухъа!

Ана тилибизде чыкъгъан газетибиз къыраллыгыбызны магъаналы белгилеринден бириди. Аны таулу юйюрледе болууу, кърнюнююу къууанды, ёхтемликди. Ол къесибизни ёз халкъыбызны адамына санагъаныбызны шагъатлыгыды, сабийлерибизни, туудукъларыбызны тюз ёдюрюнюю, тилибизни ышангъалы сакълауну шартыды. Алайды да, келигиз, «Заманнга» жазылайыкъ, аны алайыкъ, окъуюкъ!

Жазылыууну алты айгъа багъасы - 579 сом 36 капек.

Бизни индексбиз - 51532

ЖЫЙЫЛЫУ

Бечелланы Илияс КъМР-ни Парламентинде
Жамауат советни председателине айырылганды

КъМР-ни Парламентинде Жамауат советни къуралуу жаны бла биринчи жыйылыуу бардырылганды. Парламентни Председатели **Татьяна Егорова** «Къабарты-Малкъар Республикада жамауат контролну юсюнден» Законнга тийишлиликде КъМР-ни Парламенти Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентинде Жамауат советни юсюнден болумну къабыл кѳргенин айтханды.

Советни къауумуна жамауат арасында даражалары жюриген, аналитика иш сынамлары болгъан, тийишли органлада урунган, Парламентни ишинден хапарлы болгъан адамла кирликдиле. Сѳзсюз, сизни сынамыгъыз, билимиз да бизге бек хайырлы боллукъдула, республиканы Парламентине болушлукъ эмда депутатланы ишлерине себеплик этеригизге ышанабыз, - дегенди жыйылыууна айланып КъМР-ни Парламентини Председатели **Татьяна Егорова**, эмда Жамауат советни келечилерин жумушларын башлагъанлары бла алгышлап, жетишимле тежегенди.

Т.Б. Егорова республиканы законла чыгарыуучу баш органыны 5-чи чакъырылыууну ишини, эс бурулукъ ызланы юсюнден къысха айтханды, Жамауат советни юсюнден болум бла шагъырейлендиргенди. Анда советни,

кѳнгеш органныча, борчлары белгиленипдиле, ол санда эркинликери эмда ишини магъаналы ызлары.

Жыйылыуу чегинде КъМР-ни Парламентинде Жамауат советни председателине бирден къол кѳтюрлюп, **Бечелланы Илияс** айырылганды. Ол законла чыгарыуу властаха эки кѳре башчылыкъ этгенди: алгъа – экипалаталы 2-чи чакъырылыуу Парламентде Представительлени палатасында, ызы бла – 3-чю чакъырылыуу Парламентде. Андан сора да ол толтуруучу органлада ишленди, РФ-ни Федерал Жыйылыууну Федерация Советини келечиси болганды.

Бечелланы Илияс, ышануулукъ ючюн ыразылыгъын билдирип,

совет жетишимли ишлерге, жамауат контролну бардырырга, андан сора да, Парламентни бла граждан обществову институтларыны байламлыкларына себеплик этерге тийишлисин чертгенди.

Кѳргюзтүлген кандидатураланы сюзгенден сора, КъМР-ни Парламентинде Жамауат советни председателине орунбасарларына **Валерий Сижажев** бла **Ольга Михайленко** сайлангандыла. Жыйылыууда КъМР-ни Парламентинде Жамауат советни бардырылык ишлерини планы къабыл кѳрүлгенди.

Люба БАТЫРОВА.
КъМР-ни Парламентини
пресс-службасы.

АБАЗОВ
Руслан Исмаилович

Къабарты-Малкъар Республика уллу бушуу сынагъанды. 2018 жылны 19 октябринде 80-жыллыгында республиканы даражалы къырал къуллукъчу, Россей Федерацияны сыйлы юристи, Россей Федерацияны прокуратурасыны сыйлы къуллукъчу, юстицияны 2-чи даражалы къырал кенгешчиси Абазов Руслан Исмаилович жашаудан кетгенди.

Руслан Исмаилович 1939 жылда Къабарты-Малкъар Республиканы Терский районуну Плановское элинде тууганды. Орта школун тауусхандан сора ишчи жолун 1957 жылда Чечен-Ингуш АССР-ни Сунжа районуну Асиновская станицасында консерва заводда урууп башлаганды, ызы бла ѳз эли Плановское «2-чи пилетка» колхозунда урунганды.

1959 жылда Батайскде киномеханикени школуна киргенди, аны бошагъандан сора Терский райисполкомну культура бѳлѳмюню киномеханиги болгъанды. Совет Аскерде къуллукъ этип кыйтахандан сора 1965 жылны ноябринден энерготехника связь узелни Терский участогуну участковый монтеру эди.

1966 жылда Абазов Р.И. Ростов къырал университети юристле хазырлагъан факультетине киргенди. Аны тауусхандан сора Къабарты-Малкъар АССР-ни прокуратурасында къуллукъун башлаганды, Нальчик шахарны прокуратурасыны стажѳрундан Къабарты-Малкъар Республиканы прокуратура дери ѳсенди. Бу жууаплы къуллукъда Руслан Исмаилович законлукну тохтадырыуу, право системаны игилендириуге уллу кыйын салганды. 1998 жылдан 2003 жылга дери ол Къабарты-Малкъар Республиканы Къоркъуусулукъ советини секретарыны къуллукъунда ишленгенди.

Аны профессионалдыгы, сынамы эм билими арта да изленгенлей тургандыла. 2003 жылны декабринде КъМР-ни Парламентини депутаты болуп, магъаналы комитетледен бирине – Законла чыгарыуу, къырал къурулуш эмда жер-жерли самоуправление вопросла жаны бла комитетте башчылыкъ этгенди. КъМР-ни Парламентинде Абазов КъМР-ни Конституциясыны проектин хазырлауа тири къатышханды, Къабарты-Малкъар Республиканы законодательствосун тапландыруу жаны бла жетишимли ишленгенди.

Солукуга чыккынындан сора эм ахырына дери тири жашау позицияны тутханды. Ол Прокуратураны ветеранларыны бла пенсиячыларыны Битеуроссей жамауат организацияларыны Къабарты-Малкъар регионал бѳлѳмюню таматасыны орунбасары болгъанды. Республиканы Жамауат палатасыны биринчи чакъырылыууну келечисича Къабарты-Малкъарны жамауат-политика жашауна тири къатышханды.

Руслан Исмаиловични кыйынына тийишли багъа да берилгенди. Ол «Къабарты-Малкъар Республиканы аллында кыйыны ючюн» орден бла, Къабарты-Малкъар Республиканы Сыйлы грамотасы бла, «Россей Федерацияны прокуратурасыны сыйлы къуллукъчу» белги бла, «Законнга кертилиги ючюн» 1-чи даражалы айырмалылыкъ белги бла, «Руденкону майдалы» бла сауғаланганды. Анга «Россей Федерацияны сыйлы юристи» эм «Терек шахарны сыйлы инсаны» атла берилгендиле.

Къабарты-Малкъарны хурметли уланларындын бирини, намыслы эм бийик иннетли инсанны, ышангылы эмда кыйгырылуу тѳнгин юсюнден жарык эсериле жюреклерибизде ѳмюрге сакъланарыкъдыла.

Ковов К.В., Егорова Т.Б., Мусуков А.Т., Канунников В.А., Кодзоков М.М., Афашагов М.Г., Атталаны Ж.Ж., Беднев Ю.Ф., Бепайланы С.У., Бердов Х.А., Бечелланы И.Б., Бозиев Н.М., Болотоков В.Х., Геккиланы З.Д., Геляхланы А.С., Говоров С.А., Губин Г.С., Дадов М.А., Жанатайланы С.А., Жанимов Р.М., Жариков О.О., Жигатов А.А., Залийханланы М.Ч., Зумакулланы Б.М., Калов З.А., Канунников А.Д., Карданов М.Н., Кармоков Х.М., Керѳов М.А., Кетов Ю.М., Клецов М.М., Кудалиев М.Х., Маиров Ю.Х., Мальбахов Б.Х., Мамжѳев А.Ш., Маслов Н.А., Мовиссан Г.О., Нахушев З.А., Панагов М.А., Сижажев В.Х., Сохов В.К., Сохроков Х.Х., Таов П.К., Татуев К.Б., Улбашланы М.М., Устов В.Х., Федченко Л.М., Хараев Ф.А., Хажуев В.Ш., Хашхожев А.Б., Хафицѳ М.М., Чеченланы А.А., Шихабахов М.Х., Шурдумов Ю.Х.

ТЮБЕШИУ

Жигит лѳтчикни юсюнден кинога
къарагъандыла, анга соруула да бергендиле

Россейни Жигити, Ил-76 самолѳтну командири Владимир Шарпатов кѳп болмай КъМКЪУ-ну студентлери бла тюбешгенди. Ол лѳтчик усталыкны, Афганистанда жесирге тошгенини, экипажны жигитлигини юсюнден да кѳп сейир хапар айтханды. Эсге сала айтсакъ, «Кандагар» деген фильм аны юсюнденди.

Ушакны аллында жыйылгъанла Шарпатовну экипажны ѳтгюрлюгюню юсюнден «Афганистан – западня» деген кинога къарагъандыла.

лот Газинур Хайруллин, штурман Александр Здор, бортинженер Асхат Абязов, бортрадист Юрий Вшивцев эм инженерле Сергей Бутузов бла Виктор Рязанов талиблени къолларына тошедиле.

Ол кыйын юнледе Тюменьден экипажны къадарына жарымагъан хазна адам болмаз эди. Аланы жибертирге онг табылмагъанда, 1996 жылда 16 августда жашла кеслери къачып къутуладыла.

Россей Федерацияны аскер ючлерини запасада офицерлерини «МЕГАПИР» миллет ассоциация-

ны жаш иелери» деген сѳзле бла башлагъанды. Ол лѳтчик болуп 42 жылны ишлегенин, 65 тыш къыралда эмда Россейни битеу регионларында да болгъанын айтханды.

Жаш адамланы къыралны айныууна тири къатышырга чакъыра: «Сиз тамблагъы юнюню специалистлерисиз, Ата журтугъузну сюереге, аярга эм экономиканы да айнытырга керексиз. Биз къыралны сизни къолугъузга беребиз», - деп къошханды. Ахырында Владимир Ильич студентлени сорууларына жууапла бергенди.

Быллай тюбешиле ассоциация регионланы вузлары бла бирге бардыргъан «Равнение на героев» деген проектин чеклеринде ѳтедиле. Аны хайыры бла Шимал Кавказны жаш адамлары Россейни Жигитлери бла жууугъуракъ танышырга онг табадыла.

КУРДАНЛАНЫ Сулейман.

Жигит лѳтчикни 1995 жылда Афганистанда болгъан ишини хапары саулай къыралга эшитилгенди. Ол жыл ючюнѳ августда, истребитель-перехватчик ызларындын болгъандан сора, Россейни ИЛ-76 транспорт самолѳтуна Афганистанны Кандагар аэропортуна къонаргына тошеди. Экипаж: самолѳтну командири Владимир Шарпатов, экинчи пи-

сыны советини таматасы Атайланы Жашарбек, студентлени къонакъ бла танышдыра: «Бююнлюкде Россейни Жигити деген сыйлы атны 610 адам жюрютеди. Ала бизни ѳхтемибиздиле. Сиз аладан олго алырга керексиз!» - деп, ол лѳтчикни кишилигине жораланган назмусун окугъанды.

Владимир Шарпатов ушагъын «Кюнѳгюз ахшы болсун, къырал-

ТЕМАГҖА УШАКЪ

«Журналистлени эркинликлерин кенгертиуге алланган ишле бардырыллыкдыла»

Бу кюнде Сочиде кыралны журналистлени төрели «Битеу Россей» атлы 22-чи фестивалы барганды. Ол Журналист союзуно 100-жыллыгына аталганды. Биогонно ишбизни бетин кёргозтор ючюн, ары Россейден минг бла жарым журналист жыйылганды.

Бизни республикадан а ары Кыбарты-Малкьарны Журналист союзуно таматасы Шауаланы Разият, Бахсан, Май, Черек, Прохладна район газетлени баш редакторлары Сафарби Даткулов, Наталья Юрченко, Чабдарланы Марат, Светлана Давранова, Черек районну администрациясыны таматасыны орунбасары Кыулбайланы Махмут баргандыла. Ол жолочулуккуну юсонден бизге биогон Шауаланы Разият хапарлайды.

– Разият, кыалай тубедиле сизге Сочиде?

– Жылы эди, кюн да ариу. Поездден тюшгенлей, фестивальгьа келгенлеге аны бардыргьанланы келечилери тубеп, делегацияланы «Жемчужина» отелге келтиргендиле. Алгьын быллай жыйылыула Домомысда болуп тургандыла. Экинчи кюн «Зимний сад» театрда Россейни Журналистлени союзуно таматасы бла тубешгенбиз. Ол кеси ишлеге тогуз айны ичинде этилген жумушланы юслеринден билдиргенди.

– Ол айтханда не жангылык бар эди?

– Биринчиден, жангы таматабыз жерлерге барып, алада журналистле бла информ жыйылыула этгенин жаратханма. Кесим окуна ол аз заманны ичинде Грозныйде, Магасда, Владикавказда болгьанма, ол чакьырып. Сёз ючюн, бу жол Кыбайны журналист союзу бла келишим этилгени да эслерча атлам болгьанды.

– Ишигизни кыалай ктууралгьанын айтсанг эди.

– Ары баргьанла программаларына кёре майданлагьа бёлюнюп, алай ишлегендиле. Сагьат тогуздан башлап, мастер-классла, аланы саны уа жюзге жетгенди, радио, телевидение берии, кино, сурат алдырыу жаны бла лекцияла, «тёгерек столла», кёрмючле, юнкор-

лагьа юйретиу дерсле баргьандыла, презентацияла болгьандыла. Хар бир республиканы журналист ишлери бла танышыргьа онг табылгьанды. Мен да Кыбарты-Малкьарда чыкьган басма изданиланы элтип баргьанма анда кёрмючге. Бек терк чачхан эдиле аланы. «Заман» газетни, «Минги Тау», «Нюр» журналланы окьугьанланы асламысы бизни ана тилибизни ангылагьанлары кьууандыргьанды мени.

– Разият, сен а кимни жетишимлери юлго алырчадыла дейсе?

– Сёз ючюн, Чеченде, башха жерледе жашагьан да бир кьуаум халкьны онглари уллуду. Аланы газетлери, журналлары да тамамланьу жаны бла байдыла, кеслери да багьалы кьагьытда басмаланадыла. Чеченлиле, осетинлиле, Тувадан келгенле да бирегелерине тойчуларын, кьобузуларын алып келип, кьууандыргьандыла, миллет адет-төрелери бла шагьырей этгендиле. Кьобаны делегациясыны саны асламырак эди – 350 адам. Алагьа деп, энци Инфорум болгьанды. Аланы медиа проктеринде, мени оюмуна кёре, журналистикагьа жаш адамланы келтириуге энци эс бурулады. Ол иги юлгюду.

– Шахар таматаладан а сизни жыйылыуугьа келген болгьанмыды? Не десенг да, быллай форумла кьырал магьананы тутадыла.

– Ачылынган кюнде да, ахыр кюнюнде да Сочини администрациясындан бир кьуаум тамата келип турдула. «Полтава-Крым» санаторийни директору Сергей Козлов бла Россейни Журналистлени союзуно правленини председатели Владимир Соловьёв келишим кьагьытха кьол салгьандыла. Ол санаторийде союзу членлерине, кеслери, юйюрлери бла бирге да ары солургьа келселе, путёвканы багьасын 17 процентге тюшюрюрге деп айтылады.

– Фестиваль Россейни Журналист союзуно 100-жыллыгына аталгьанды дейсе. Ол жаны уа не бла белгиленгенди?

– Кёп торлю конкурсла болгьандыла. Таматабыз Владимир Соловьёв белгиленгенге кёре, ал жыллада, быйылча, быллай кёп эришуу бир заманда да кьууалмагьанды. Жюрины ишине мен да кьатышханма. Дагьыда анда Россейни Журналист союзуно секретары Владимир Касютин, Ставрополь крайны Журналист союзундан Лидия Златогорская, башхала да бар эдиле.

– Битеу кьыралдан жыйылган ишле кёп болур эдиле. Алагьа кьарар заман а кыалай табылгьанды? Не номинацияла берилгендиле жерле?

– Газет, журнал материалла, телевидение, радио берииле жюз бла жарым болгьандыла. Ала электрон халда кел-

генлери себепли, ишлеге алдан кьараргьа, багьа бичерге да онг чыкьгьанды. Номинацияла уа: «Спецпроект/акция года», «Власть Советов», «Стёртые карты», «От школьной скамьи до рабочего места», «Христианская судьба», «Околофутбольные истории» д.а.к.

– Бусагьатлада журналистлени сыйлары тыше баргьанча кёрунеди. Ол жаны бла не ахшылык этерге дедиле?

– Ол затха, керти да, энци эс бёлюнгенди. Журналистлени эркинликлерин кенгертирге алланган ишле бардырыллыкларын айтханды Владимир Геннадиевич. Сёз ючюн, ол бизге торлю-торлю кёрмючлеге, тубешииулеге хакьсыз кирирге эркинлик излегенин белгилегенди. Жаш адамды, кеси да Кырал Думада ишлейди. Тохтап турган кёп жумушбузу алгьа элтирине ийнаньрча сёлешгенди.

– Миллет газетлеге, ана тиллеге кьайгыргьанла болдуламы?

– Миллет республиканы келечилери энци жыйылып сёлешгенбиз. Газетле жер-жерледе торлю-торлю кезиуу бла чыгьадыла. Алай алада басмаланган мардасы листаж жаны бла бирчады. Сёз миллет тиллени тас бола баргьанларыны, ол алай болмаз ючюн не этерге кергени юсонден баргьанды. «Тили болмагьан – ол халкь туйюлду», – деп, барьбыз да ол оюмгьа келгенбиз. Бир-бир республикалада ана тилин сакьлар ючюн кёп зат этиледи. Сёз ючюн, аны бла ишлеген журналистлеге иш хакьны аслам берген регионла бардыла.

– Не сауьгала бла кьайтханса андан?

– Кыалам кьарындашларыбызны асламысы чыгьармачылык конкурслагьа кьатышып, торлю-торлю сауьгалагьа тийишли болгьандыла. Мени да юриде ишим ючюн диплом бла сауьгалагьандыла. Бу жыйылууну эзде тутарча, тувачыла жалаанда алада табылгьан ташдан этилген статуетка, фестивалыны кьурагьанла да бирер жон жабьу бергендиле. Сора дагьыда андан Расул Гамзатовну Дагьыстанда бусагьатлада чыкьган жангы китабын келтиргенме.

Ушакьны МУСУКАЛАНЫ Сакинат бардыргьанды.

ФОРУМ

Билим берии, илму, социал проектле жаны бла байламлыкьла

Кёп болмай Кыбарты-Малкьар кьырал университетни ректору Юрий Альтудов бла вузну президентни Барасби Ка-

рамурзов Россейни бла Иберо-Америкалы университетлени ректорларыны Москва-ны кьырал университетинде

бардырылган ючюнчю форумларына кьатышхандыла. Аны МГУ-ну ректору Виктор Садовничий бардыргьанды, деп билдиредиле КьМКьУ-ну пресс-службасындан.

Быйыл форумгьа Россейден – 43, Испаниядан, Кубадан, Бразилиядан, Мексикадан, Аргентинадан, Парагвайдан, Чилиден эм Гватемаладан – 39 университетни таматалары кьатышхандыла. Анда башхала бла бирге КьМКьУ-ну ректору Юрий Альтудов да сёлешгенди эмда биогонюкде вузда отуздан артык кьыралдан мингден аслам студент окьугьанын билдиргенди.

Форумда университетлени араларында он келишим этилгенди. Аладан бирине КьМКьУ-ну бла КГГМИ-ни ректорлары кьол салгьандыла. Ала билим берии, илму, социал проектле жаны бла байламлыкьда ишлерге келишгендиле.

Ахьырында Виктор Садовничий кьонакьланы быйыл 30 ноябрьден башлап 1 декабрьге дери МГУ-да бардырыллыкь «Третья миссия университета» деген халкьла аралы конференциягьа кьатышыргьа чакьыргьанды.

Эсге сала айтсакь: Россейни, Испанияны эм Латин Американы университетлени ректорларыны биринчи форуму 2010 жылда Мадрид шахарда болгьанды. Аны чеклеринде Россейни бла Испанияны арасында билим берии эм илму жаны бла

ахшы байламлыкьла кьуууалган эдиле. Экинчи жол а ол Москвада этгенди. Анга Россейни, Испанияны, Ара эм Юг Американы университетлеринден жюзден аслам ректор кьатышханды. Анда жыйырмадан артык келишим кьуууалгьанды. Саулай айтханда, Россейни эм Иберо-Америкалы кьыралланы университетлени араларында байламлыкь тии айны барады.

КУРДАНЛАНЫ Сулейман.

КЕНГЕШ

Агъачны, аны тийресинде
жерлени да аяулу хайырлануу

Черек районну жер-жерли администрациясында «Черекское лесничество» кырал учуреденияны тийресинде жерлени хайырлануу

эмда агъачланы тап халга келтириуню юсюнден кенгеш бардырылганды бу кюнледе. Анга районну башчысы **Муртазаны Борис**, КМР-ни табийгь-

ат байлыкыла эм экология министры **Шауаланы Илияс**, «Рослесинфорг» федерал бюджет учуреденияны бөлүмюню – «Воронежлеспроект»

организацияны таматасы **Игорь Мазуров** эм муниципалитетни агъач мюлкюню ишчилери кытайшхандыла.

Кенгешде сюзюлген проблемаланы юсю бла тийишли оноула этилгендиде. Аланы бир кесеги сагъынылгъан ведомстволу эм алагъа Росреестр да кыошулуп алай тамамланылыккыдыла. Къалгъан вопрослагъа уа жыйылыуда кыралгъан ведомстволу аралы комиссияны кенгешлеринде кезиу-кезиу кыраллыккыды.

БЭЗЮЛАНЫ

Залина,

Черек районну жер-жерли администрациясыны пресс-службасы.

21 октябрь — Жол мюлккө урунганланы кюню

Адамланы тынчыклары ючюн къайгырыуда

Элбрус районда машина жолланы саулай узунлугу 233 километрге жетеди. Муниципалитетни жол мюлккө урунганланы жолланы бла кёнорлени тап халда сакълауну тийишли мадарларын этеди. Мында жашагъанланы, туристлени да кыоркыусулуклары бла байламлы объектлени заманында жангыртадыла эмда башха жумушланы да тындырадыла.

Бу тийреледе жолла асламында тау жерледедиле, бир-бирлери юч минг километр бийикликке окунадыла. Асфальт аланы жаланда бешден биринде барды.

Кыйын болумлада жолчулагъа ишлерин бардырыгъа тынч тойюлду. Кыышда бла жаз башында кыар терен тыюшуп, жайда сакъ жауула жаууп, жолланы тозуратадыла. Ол себепден ремонт ишлени терк-терк бардырыгъа, кыардан тазаларгъа, саулай тап халга келтирирге тыошеди. Аслам хатаны уа юзюлюп тыошген кыар, ыркы суула саладыла.

Быйыл да урунганланы кол-лективине тынч болмагъанды. Аны таматасы Ахматланы Мурадин билдиргенича, план бла бардырылгъан ишлеге кёре эллеге, турбазалагъа, пансионатлагъа, жайлыклагъа, биченликлеге эмда башха жерлеге элтген жолланы жараулу халда тутаргъа керекди. Аны бла бирге табийгъат салгъан халекликни да, чырмау болмазча, терк кетериге тийишлиди.

Быйыл Адыл-Сууда жоллагъа бирси жылдадан эсе кёп кыар тыошгенди. Кыар юзюлгенлени бир-бирлери асыры уллудан, иги кесек заманны кыйналгъанбыз. Кыюбюзюню аямай, кысыкча заманны ичинде тарны баш жанында къалган адамлагъа жол ачканбыз. Адыр-Сууда «Уллу-Тау» альплагерни къатында ыркы аслам хата салгъанды. Анда да тегерекбашны тазалап, бир ай чаклы кюрешгенбиз, - дейди Ахмат улу.

Урунганланы ишчилери Башы-Къара келден башланган ыркы Адыл-Сууда салгъан халекликни кетериге да биринчиле болуп

къатышхандыла. Тырнауузуда, Огъары Бахсанда, Тегенеклиде, Чегетде, Гара-Сууланы таласында, Тызыл тарында жолланы, тийрелени да тап халга келтириуде аслам иш тамамлагъандыла.

Организацияны болушлугу бла Элбрусда сагъынылгъан таладан Азаугъа дери узунлугу юч километрге жетген турист жол да ишленгенди. Аны ташладан, кир-кипчикден, кызургаксыгъан терекледен тазалагъандыла. Адамлагъа таплыккы шинтикле орнатылгъандыла, кёнюрюккө ишленгендиле эм солур жерле да кыралгъандыла.

Буюнлюкде управление ишин тынгылы бардырырча хар не бла да толусунлай жалчытылыныпды. Жаз башы эмда жай чакыла жолчулагъа эм кыйын кезиуледиле. Бусагъатда уа алагъа бир аз солурча эмда кыыш хазырланырча заман барды. Аны бла бирге ала суууккыла келгинчи техникагъа профилактика халда кыарайдыла, бузулгъанын тызетедиле. Кенделенден башлап Минги таугъа дери жолну кыардан тазаларгъа жикжиги бла хазыр болургъа керекдиле. Бузкъауданда хайырланырча юзиезден эмда башха затладан кыыстырык этиледиле. Быйыл ишчилени санына жангы

адамла да кыошулгъандыла. Аланы ичлеринде сынамлы специалистле эм бөлүмде энди уруна башлагъанла да бардыла. Кёп жылланы ичинде борчларын тынгылы толтургъанланы арасында погрузчикле Холамханланы Рамазанны, Владимир Кузьминни, Таулан Метовну, водителъле Сабанчыланы Юсюню, Макытланы Мухажирни, Арсен Индреевни, автокранда ишлеген Геккиланы Шамильни, жол ишчи Сабанчыланы Барасбийни белгилерге боллуккыду. Жангы келселе да, экскаваторщик Езденланы Хасан, автогрейдерни жюрюткен Езденленни Хажибий, жол ишчи Ачабайланы Хамит кеслерини иш кёллююклерин терк кёргозгендиле.

Урунганлада ююрлери бла урунганла бардыла – Сергей Косьяненко бла аны жашлары Анатолий эмда Михаил. Кертисин айтханда, коллективде бир ауукъ заманны кюреше турайым да, артада уа бир зат болур дегенле жокъдула. Ала ишлерин сыйген адамдадыла, жолла, кёнюрле да жыл узуну жарап турур ючюн, кючлерин аямай урунганладыла.

Анатолий ТЕМИРОВ.

СУРАТДА: Элбрус районну жол мюлккө урунганланы ишчилери.

Шимал Кавказ
кюн сайынСефир архитектура
турушунлайды

Владикавказ эрттегили архитектура сакъланган беш россейли шахарны санына киргенди. Тарыхы турушунлай къалган, жолоучулагъа сефир кёнорнген шахарланы тизмесин томондо туризмли сервис кыурагъанды. Ары Владикавказдан сора да, Томск, Калининград, Элиста бла Владивосток киргендиле.

«Бал чучхурлагъа»
къыйналмай жетерча

Къарачай-Черкесде «Бал чучхурла» субкластерге жангы автомобиль жол ноябрьде ачылыккыды. Туркомлекседе жыл сайын бардырылуучу «Айранны байрамын» быйыл ол ачылыр кюнде бардырыгъа белгиленди.

Диктантны – кёп тилледе

Дагъыстанда бу республикада жашагъан халкылары тиллеринде диктант жазылганды. Бу акция Махачкъалада педагогика университетде бардырылганды. Диктант жазаргъа келгенле вузну аллында миллет кийимле кийген жашла бла кыыла тыбегендиле эмда аланы хар бирин ана тиллеринде алгъышлагъандыла.

Быллай акция регионда ючюнчю кере бардырылады, бу жол ол Дагъыстан адет-төрелени бла тиллени кюнуне жораланганды.

Ташыныулукулары ёседди

«Лидеры России» деген даражалы конкурска къатышырга сыйгенлени саны битеу да 70 минден аслам болганды. Шимал Кавказда заявкыланан ортыкка кёп бергенле ставропольчуладыла. Алай Кыарачай-Черкесден, Кыабарты-Малкъардан, Шимал Осетиядан, Ингушетиядан, Чеченден да жаш оноучуланы араларында эришиулеге къатышыргъа сыйгенле кёпден-кёп болуп барадыла.

Пресс-тур кыраллыккыды

Тыш кыраллы басма органланы келечилери Дагъыстан, Ингушетия, Шимал Осетия-Алания эмда Чечен республикада пресс-тур бардыргандыла. Аны ТАСС агентство Россейни Шимал Кавказы ишлери жаны бла министрствосу бла бирге кыурагъанды. Анга Бириккен Араблы Эмиратладан, Испаниядан, Япониядан, Чехиядан, Венгриядан, Кытайдан бла Кызастандан 10 журналист къатышханды. Ючюнчю ичинде ала Шимал Кавказын тёрт регионуну туризм бла байламлы онгары, алада жашагъан халкылары адет-төрелери, жашау турмушлары бла шагъарейленгендиле, миллет ашларыны татыуларын кёргендиле.

Келишим кюч алгъанды

Ингушетияны бла Чечени араларында административ чекни тохташдыруну юсюнден келишим 16 октябрьде кюнуне киргенди. 17 октябрьде кырал власть органла бла бирге ишлеу жаны бла комиссияны жыйылыуунда сёлеше, Ингушетияны башчысы Юнус-Бек Евкуров ол келишим эки регионду да халкыларына тарых магъаналы болгъан айырып айтханды. Ол белгилегенича, даулашла 26 жылны баргъандыла, уллу иш тамамланганды, архив документле тынгылы тинтилгендиле. Келишим шахарлагъа арталлы да къатылмайды, жаланда тийрелени тау-агъач жерлерини чеклерин бегитеди.

Информагентстволаны билдирулерине кёре **ТЕКУЛАНЫ Хауа** хазырлагъанды.

Редакцияны кыонагы

Туменланы Альберт, сентябрьде Краснодарда АСВ 89 турнирде бразилиячы Сиро Родригес бла сермешип, кесини ауурлугунда чемпионну бел бауун кытханды. Аны бла ушакда ол тутушууга кылай хазырланганы, тобешиуде неге бюсюремегенини, октагонга кыайы спортчу бла чыгарга суйгенени эм кеп башха затланы юслеринден барганды сөз.

- Альберт, Краснодардагы турнирде сен бразилиячы Сиро Родригесни ючюнчо раундда нокаутка ийгенсе. Алай тобешиуден сора интервьюда сермеш кылай барганына артык ыразы болмаганыны айтхана. Нек?

- Бир кесек жангылып, бразилиячыга онг бергенме. Тутушууну кезиунде сакъ болурга керекди, алай мен а уллу кёллюк этгенме. Аны ючюн

- Мындан ары не мурат этесе?

- Чемпионну бел бауун алганма – шендю олду бек магъаналысы. АСВ лига бла юч тутушууга контрактим бар эди да, аланы барысын да толтурганма. Энди башха жерлеге да чактыргандыла, алай аланы юслеринден алыкыа айтырга эрттеди. Сагъш этерге, тюз сайларга керекди.

Жылны ахырына дери эришулеге кыатышырык туйюлме,

генсе, бюгонлюкде саулугунг кылайды?

- Эришулеге төрт айны хазырланганма, жараула хар кюнден баргандыла. Битеу кюнчюгю, кыарууну салып, кюн сайын кыадалып кюрешенг, алай эришир адамны бермеселе неда аны бир нечча кере алышсала, бек кыйын кёрюнеди – саулугунга, психиканга да хата салынмай кыалмайды.

Алай шендю уа бир затым да кыйынамайды, битеу проблемаланы унутханма сермешден сора. Саулугум алааматды, кыаруум барды, жууук кюнде жангыдан жарауланы башларга деп турама.

- Кертисин айтханда, респу-

«Спортну сайлаган дайым да хорларга, чемпион болурга итинирге тийишлиди»

бразилиячы кесини приёмун бардыралганды.

Кыалган заманны тобешиу мен суйгенча, тренерим мурат этгенча барганды, бир кере да жангылмаганма. Шендю уа, туйюшюно юсюнден сагъш эте, ол жангылганым хайыры болганын ангылаганма. Мен, аллай болумда да тутуша билгеними кёрюзтөп, хорламга жетишалганма.

Ушагыбызга хазырлана, сен алгын берген интервьюланы окугунганма. Аладан биринде «...мени бла рингге чыккыанла тутушурга сюедиле», дегенсе. Ала тутушууну сени кыаруусуз шартынгамы санайдыла?

- Мен актык этгенден, мени бла стойкада сермеширге кюркүп, аны ючюн партерге кечерге излейдиле. Тобешиуге хазырлана, хар спортчу да рингге ким бла чыгарыгын, аны кыаруулу, кыаруусуз жерлерин да тинтеди. Хау, бир жанындан мен артык иги тутуша да болмазма, стойкада кючюркеме. Алай, аны хайырланып, мени терк хорларкы сунганла жангылган этедиле.

Тюр нечча сермешде партерге тюшпюп хорлатхан эдим. Алай ол кезиуде октагонга саулугум артык иги болмай чыккыанма. Бирле, алагъа кыарап, мен ахырда тутуша билмеген да суна болурла. Алай анга ахыры да кыайгырмайма. Алагъа айтырыгым: мени бла рингге чыгып тутушурга тюше, алагъа битеу кыарууу кёрюзталлыкыма.

болсада келир жыл спортну суйгенли жангылыкыла бла кыуандырырма деп бек ышанама.

Атары белгили спортчула сени бла туйюшюрге суйгенлерин айтычудула. Сен октагонга ким бла чыгарык эдинг?

- Россейде аллай спортчу жокду. Мында барыбыз да бир бирибизни иги таныйбыз, шүөлүк жюрютебиз. Алай тыш кыраллада уа кючлю, сынаулу гёжефле кёпдөле. Алгын мен хорлатхан спортчула бла да бек суйюп туйюшюрок эдим жангыдан, энди ким кючлюрек боллугу сейрди.

Мен дуня башында бек белгили, даражалы лигада хорлаганма. Аны ючюн а кесими ауурлугумда башха чемпион Тайрон Вудли бла бек суйюп тюберик эдим. Ол интервьюна мени техникамы жаратхана, бир-бир приёмланы кесине окуна алганын айтхан эди. Бир заманда UFC-ге кыайтам, аны бла бек суйюп туйюшюрокме.

Сен башха атынгы тюрлендиргенми этгенсе?

- Альберт «Эйнштейн» унутулганды дерге эрттеди. Алай бу аты алганымда этген муратла, ышаныулыкыла толгандыла. Энди аны алышырга да болуктурду. Мындан ары Альберт «Тюрк» деп чыгарык болурма. Тюрк дуня уллуду, быллай аты сайласам, тюз болур деп ышанама.

Чемпион деген ат ючюн битеу кыарууну салып кюреш-

бликада жашаганла сенден жаланда хорлам саклайдыла, туйюш ари болур дегенле азыла. Былай ышаныулык ауурмуду?

- Мен даражалы эришулеге 18 жылымдан бери кыатышам, 21 жылымда уа Америкада UFC лигага тюшгенме. Аны айтханым, адамланы умутлары, ышаныулыклары хар заманда да уллудула, алай ол жууаплыкыдан кюрккыганма, абызыраганма, рингге чыгалмай кыалганма деп билмейме.

Краснодарга уа эришулеге республикадан кеп адам келген эди, сермешге кыарарга жыйылганлага жорегимден ыспас этерге сюеиме. Ала хорламыма кылай кыуанганларын кёрюп, кёлм бек кёрюлгенди. Ма быллай кезиуде спортчу бек кёллендиреде.

Жаз башында Америкага барып келгенсе, аны юсюнден да айтсанг эди.

- Ол кезиуде чемпионну аты ючюн сермешге хазырлана эдим, алай тобешиу болмай кыалганды. Анда уа American Top Team клубда эки айны жараула бардырганма. Анда атлары битеу дуняга белгили спортчула юйренеди, тренерле да бек кючлюдөле. Спарингле бардырган нёгерлерим атларын сагынып кыйсам да тамамды жараула кыалай даражада бардырылганларын ачыкыларга: Сантьяго Панзанибио, Тони Мартин эм башхала.

Жашаган Майамиде этгенбиз. Шахар ариуду, кюнню халы алааматды. Кысыха айтханда, хар затка да бек бюсюрегенме. Мен ары кыайыр муратлыма.

Америкада спаринг партнёрларын кючлю болгандыла дегенсе, алай асламысында «Бастюн» клубда юйренесе. Анда уа сени бла тенг жаруу эталык спортчула бармыдыла?

- Бизде да сынаулу, кючлю жашла жетишедиле. Сёз ючюн, Туменланы Бийберт бла Казим бек кыаруулудула, аланы тынч хорлайма деп айталмайма. Дагыда Аккуланы Алим, Макылтаны Алан да жетишимле кёрюзтюроклерине ишкисиме. Жашла даражалы эришулеге кыатышдыла, сынау, кюч жыйышдырадыла. Ала айнымасала, ёмеселе, манга

да хорламлага жетген кыйын болукду.

АТТ-ни юсюнден айтханда уа, хау, анда онгла уллудула. Алай Бабугентде да жангы спорткомплекс ишленеди, ол 70 процентте хазырды. Ол битсе, Америкада болмаса да, жараула бардырырга битеу амалла кыраллыкыдыла. Ары республикадан кючлю, жетишимле болдурлыкларына ышандырган жашланы кыарыкыбыз. Школну халкыла аралы даражага чыгараллыкыбыз деп ышанама. Ол а спорт бек кюрешген жашчыкылары бек кёллендирликди.

Дагыда былайда айтырыгымы, кыралда спортну бу тюрлюсю бла кюрешген кеп жашла «Бастюн» келирге сюедиле. Ала бизни школ кючлю болганын кёреди.

Берхамов бла тобешиуно юсюнден соругуа сюеиме. Ол болмаганылыкыга, Интернетте социал сетегде аны бла байламды даулаша тохтамайдыла. Сен а аны бла туйюшюрге хазырымыса?

- Спорт даулашадан, политикадан узакда болурга керекди. Алай адамла суйген спортчуна сайлайдыла, андан хорламны саклайдыла. Аны ючюн быллай даулаша бир заманда да бошаллык туйюлдөле.

Берхамов бла сермеш болукчмуду, кыаллыкымды, билмейме. Алай, кертисин айтханда, аны бла октагонга чыгарга суймейме. Жарсыуга, алгаракыла Кенделени тийресинде болган кыауга республикадан миллеттери башха-башха спортчуланы тутушдурурга жарамганын кёрюзтгендиле. Алыкыа спортчуланы миллетлеге юлешу тохтамаганды.

Кавказдан жашла бла туйюшюрге бир заманда да суймегенме – биз бир бирибизни таныйбыз, шүөлүк жюрютебиз.

Сен UFC эм АСВ дегенча эки уллу лигада сермешгенде, тенгешдиринг онгунг барды. Аладан кыайсы онгуракды, сейрди?

- АСВ кыуалганылы бир нечча жыл озганды, UFC-ге уа жыйырма жылдан атаганды. Тюнөне ишлеп башлаган лиганы бла 4 миллиард сом турган турнири тенгеш-

дирген тюз болмаз. Болсада кысыха заманны ичинде АСВ бийик даражага чыккыанды, битеу дуня рейтингде ючюнчо жерни алады, анда бек иги спортчула туйюшедиле. Анга уа Краснодарда болган эришуле да шагытылык этедиле.

Башхалык ахча бла байламды. UFC-ни ол жаны бла онглары уллудула, дагыда аны турнилерин дуняны 140 кыралында кёрюзтедиле. Ол а, сёзсюз, спортчуга атын белгили этерге болушады.

Хабиб Нурмагомедов бла Конор Макгрегорну араларында туйюшюно юсюнден сормай болмаймы. Бу тобешиуге адамла уллу сейир этип кыарагандыла. Ол а спортну MMA тюрлюсюно даражасын иги да кётюргөн болур?

- Хау, бютюнда Россейде. Мен сермешге Дагыстанда Хабибни атасы бла бирге кыараганма. Аны хорларыгына ахырда ишекли болмаганма. Алай, Хабиб хорлатса, ол Кавказга, битеу Россейге да аман ат кюндурлук эди. Бизге аллай бир эриши сёзле айтылгандыла... Алай Нурмагомедов кавказлы эр кишиле сёзлерине кертчи болганларын кёрюзтгенди.

Хабиб узак тау элде ёсгенди, бюгон а аны атын хар ким да биледи. Кыралны башчысы окуна тобешгенди аны бла. Аны хорламы адам, сайлаган ишин суйсе, битеу кюнчюн салып кюрешсе, кыайда ёсегенде да кыарамал, бийиклеге жетеригине шагытылык этеди.

Конор Макгрегор, кесин тапсы жюрютгенин айтмасак, MMA-да кючлю спортчуладан бириди. Хабиб аны хорлаганы уа туйюшюно кыатыш тюрлюгерине сейирни кыозгакыанды. Аны кёрюп, бизни жашла да залга барыра деп бек ышанама.

Бизни ушагыбызны окууганлага не айтырык эдинг?

- Не иште да жууаплы болурга, эринмеге, битеу кюнчюн, билгимизге аямай кюреширге керекди. Спортну сайлаган а дайым да хорларга, чемпион болурга итинирге борчлуду.

Дагыда жамаутдан спорт бла кюрешиге, саулугул жашуу бардырыгыз деп тилерик эдим. Мени тенгилеге уа юйдеги болугуз дерге сюеиме. Тёгерегиме кыарасам, мени жыл санымда, тамата жашла да алыкыа юйор кыурамагандыла, сабиле аз тууадыла. Ол а миллетле уллу жарсыуду, азайып барлыкыбызга кюркюу барды.

Ушакыны **ТИКАЛАНЫ Фатима** бардырганды.

ЮБИЛЕЙ

МАЛКЪАРНЫ ТАРЫХЫН СУРАТЛАДА
КЪОЯРГЪА СЮЙГЕН АКТЁР

Уллу Ата журт уруш башларыны аллында ала элге кыйтып хандыла – район арагъа, Тёбен Чегемге. Сабийлери кыйналырла деп къоркъгандыла, баям, ол халабалык заманда. Саидни уа Билим бериуну район бёлюмюне ишге алгъандыла. Уруш башланганлай юйор таматаны – Ленинни орденине тийишли болгъан устазны, фронтха иерге деп бир ненча кере чакъыргъандыла военкоматха. Мында къояргъа да кёзлери кыймай, ол белгили адамны ары иерге да болмай, тарт-соз этгенча болгъандыла. Жибергенде уа, аны ким болгъанын билгенде, Шахмырза улуну къурулуш батальоннга таматагъа айыргъандыла. Ол анда алты ай турганды.

1944 жылда 8 мартда аланы кёчюрюрге келгенле юйор та-

Шахмырзаланы Саидни жашы Алексей, фохмулу артист, белгили сурат алычу эм ишлеучю, Чегем ауузунда Эл-Тюбю элде 1938 жылны октябрь айында туугъанды.

Атасы халкъгъа билим бериуню отличниги, миллет ийнагъы, ол заманда туугъан элинде школну директору болуп ишлей эди. 1939 жылда, юйор таматагъа СССР-ни Баш Советини Президиумуну председатели Михаил Калинин кеси къолу бла Ленинни орденин бергенден сора, аны Къабарты-Малкъарны билим бериу наркомуну (министрини) орунбасары этгенди. Ол заманда Шахмырзалары Нальчикге кёчгенди. Алексейни анасы Шамшият да, Малкъондуланы Хажимырзаны къызы, билим бериуде ишлегенди.

областыны Къаракундуз элине кёчгенди. Саид анда школда ишлегенди. Юч жыл озуп, жууукъ-ахлу юйге башха тиширйуну – Зисаланы Зайнабны келтирген-

гъа, 1956 жылда Шахмырзалары ата журтха, Тёбен Чегемге, кыйтып хандыла. Жаш олсагъат Чегем ауузунда Чучурла тийресине жол ишлеген бригадагъа ишге тохташанды. Элни художестволу самодетельностуна кирип, эришуледе назмула окъуп, къуанчлы ингрлени бардырып башлагъанды. Таулула малкъар драма театрны ишин жангыртыргъа дегенде уа, аны эслеп, актёр болургъа чакъыргъандыла.

Аны бек биринчи ролу Боташланы Иссаны «Таулада танг жарыйды» деген пьесасына кёре салынган спектакльде пулемётчу жашчык Махмут болгъанды. Андан арысында армияда къулдукъ этип, кыйтып, Алексей кёп жигитни сыфатын къурагъанды миллет сахнада: Н. Гогольну «Къатын алыу» пьесасындан Анукинни, А. Макаенюкн «Трибуналындан» Терешкону, Ж.-Б. Мольерни «Дон Жуанындан» Станарельни, аны «Жалгъан саусузундан» Том Диафуарусну, У. Шекспири «Ромео бла Жульеттасында» аптюекчини эм башхаланы.

Алексейни окъургъа Ленинград шахаргъа ийген эдиле. Ол, кирген да этип, арха кыйтып келгенди – туманлы, жауунлу шахарда жашаргъа сыймегенди. Алай ол зат адабиятны, искусствону да бек сыйген жашха чырмау болмагъанды – кёп окъуп, билимини кеси ёсдоргенлей турады. Ма алай бла Шахмырзаланы Алексей театрда ишлегенли алтмыш жылдан атлагъанды.

Республиканы жамауаты аны алаамат суратчыладан биринча танийды, багъалагъан да этеди. Ол сабий замандан эс белген сурат алдырыу аны бир заманда да кыймагъанды – басмада аны айырмалы ишлери терк-терк чыгъа турадыла. Бек

дю – ол суратла (жюн иш бла къореше тургъан тиширула, кийиз этен къызла, эски, жокъ болган элде оюлгъан къабургъаланы арасында сюелип тургъан къыз, эшекге минип баргъан жашчык, атлы малчыла, табийгъатыбызны кыйтарылмаз ариулугъу, кюз артыны мудахлыгъы, жазны къызыл суу къюлуп чагъыу...) барысы да Малкъарны тарыхыны бетидиле.

Бир айны ичинде Алексейни кёрмючюне къараргъа баргъанланы саны онтёрт минден атлагъанды. Ол болум а аны былай сураулу фохмусун адамла къалай багъалагъанларына шагъатлыкъ этеди. Аны бла бирге сахнадан бош заманында Алексей бояула бла сурат жазады.

Узакъ жерде, Павлодарда, биринчи малкъар къабырда жатхан Шамшият, Фардыкда ахыр къошунун тагъан Саид да къууана болурла жашларыны

«Тюбеширбизми?» деген спектакльден.

мата ким болгъанын билгенде, аны юсюнден башчыларына айтхандыла. Ала уа Шахмырзагъа мында къалыргъа эркинлик бергенди. Болсада Шамшият, кеси кыйын ауруп тургъанына да къарамай, халкъ бла бирге болургъа керекбиз деп, сабийлерин жолгъа хазырларгъа къорешгенди.

Жарлы ана, ала келип Къазахстанда Павлодаргъа тюшгенлей, биринчи кечесинде окъуна дуниясын алышханды. Алай бла, тамата къарындашы Юрий бла Алексей ёксюзлюк сынагъандыла.

Шахмырзалары артада Жамбул

диле. Кёргенле, билгенле ол алты сабийге да бирча иги болгъанын айтадыла.

Алексей анда школгъа жоюрюгенди. Аны сурат этерге сыйгенин, ол затха фохмусу да болгъанын биринчи устазы эслегенди. Бир кесек эсли болгъанлай а, физикадан окъуу китапдан алгъан билимини болушлугъу бла ол сурат алдырыргъа юйренгенди. Дагъыда школда окъуугъан заманында школ театрда ойнагъанды.

Тамам Алексей школну бошар-

Шахмырзаланы Алексейни Огъары Малкъарда алынган сураты.

биринчиси уа «Кабардино-Балкарская правда» газетде 1960 жылда басмалангъанды.

Шахмырза улуну оннга жууукъ этенчи сурат кёрмючлери болгъанды. Ол аны бош, усталыгъын кёргозтуну шарт туюл-

фахму илхамына, къарай болурла, ышара, аны тюрлю-тюрлю сураттарына, малкъар сахнаны жарытхан онларына – ол дунияда чекле жокъдула дейдиле. Мында уа жашайды бизни арабызда менсинмеген, кесине артыкъ намьс, махтау да излемеген сейир адам – миллетибизни байлыгъы. Кёп жылна!

МУСУКАЛАНЫ Сакинат.

КОНФЕРЕНЦИЯ

Жукъгъан ауруулану сълтаулары эм багъыу амалларыны сюзгенди

Кёп болмай Къабарты-Малкъар къырал университетде «Актуальные вопросы инфекционной патологии Северо-Кавказского региона» деген бешинчи республикалы илму-практика конференция болгъанды. Анга Шимал-Кавказны эм Юг федерал округну субъектлеринден эки жоюден аслам адам къатышханды.

Форумгъа келгенлени КъМР-ни саулукъ сакълау министри Марат Хубиев да письмосунда алгъышлагъанды. Ол, былай тюбешуилени уллу магъанасы болгъанын белгилей, конференцияны программасына инфекционист врачланы ишлеринде кюн сайын тюбеген проблема-

ла бла вопросла киргенлерин, докладланы тематикалары да кенг эм специалистле эс бурурча болгъанларын чертип айтханды.

Былай тюбешуиле врачланы билимлерин ёсдюрюрге ахшы себеплик этгенлерини юсюнден РФ-ни Саулукъ сакълау министрствосуну штатындан тышында келечиси, «СКИБ» больницаны баш врачы Владимир Городин, СКФО-ну баш инфекционисти Марина Иванова, КъМКЪУ-ну жукъгъан ауруула бла байламлы кафедрасыны таматасы Мадина Маржохова да белгилегенди.

Конференцияны чеклеринде СКФО-да бла ЮФО-да ас-

лам тюбеген ауруулану эмда алагъа багъарча мадарланы юсюнден сёлешгенди. Бир-бир докладда гепатит С ауруугъа къажуу амалланы юсюнден да айтылгъанды. Форумну РФ-ни, КъМР-ни Саулукъ сакълау министрстволары, СПИД-ге къажуу эм профилактика бардырыу ара, КъМКЪУ-ну медицина факультети, республикада жукъгъан ауруулану обществосу эм «Первая общероссийская ассоциация врачей частной практики» жамаудат организацианы регион бёлюму къурагъандыла.

КУРДАНЛАНЫ Сулейман.

ОЮМ

Ариу адетлерибизни сакълайыкъ, намысны къаты тутайыкъ

Атала бла балала. Бир бирден узая баргъан эки тѣлю. Кѣп сагъыш этеме, бизни бирге байларыкъ не зат барды деп бу дуняда. Сора быллай оюмга келеме: адет, намыс, тѣре, эрттенден келген маданиятыбыз, халкъ чыгъармачылыкъ, адабият, атлары жырлагъа, таурухлагъа кирген ахшыларыбыз, сора... таулулукъ. Ма ол ахыр айтханыма кирген магъана бар дуня игиликкени, не ахшы затны да сыйындырады.

Шѣндююгю жаш тѣлюню асламысы ол биз улуу хазнага санагъан затланы терен аныгъламайды, аныгъларга да сыймейди бир-бирде. Ол бек жарсыулууду. Ол магъаналы шартланы уа хайырлары заманла кѣп чыгъадыла жашауда. Биз, таматала, ѳсе келген сабийлеге ол таулу кылыкъ хунерни бешикден башлап билдирге борчлубуз.

«Намыс этсенг, насып да болады», «Намыс болмагъан жерде насып болмайды», дейдиле къарачай-малкъар нарт сѣзле. Ол айтыла кесинген уллугъа, жыл саны бла таматага энчи эс буруп, аны даражасын сакълап, сыйын бийикде тутууну юсондендиле. Аны магъанасына халкъны адет-кылыгы да киреди. Намыс эр кишиге да тиширууга да этиледи. Аны да белгиле айтырга керекди. Ол инсанны адамлыгы бийик болгъанын кѣргюзтеди. Аны аныгълагъан, кесин бизни адет-тѣрелерибиз излегенча жюрютген адам адепли, сабыр, сыйдюмлю, кертичи болады.

Аллайны уа улуу культураны танылады, ол халкъны тѣрелерин сакъ тутады, тукъум, миллет даражасын кѣтюреди.

Эр киши аллайладан эсе, ол тиширууну багъалап, намысын бийикде тутарыкъды. Сабийни ол затха юйретуу а гитчеликден башланады.

Былайда къартларыбыз айтучу затла эсге тюшедиле. «Сен олтуруп тургъанлай эшикден адам кирсе, – деучю эди ыннам, – жеринген туруп, намыс этип, аны олтурт. Автубуспа киргенде, кесинген тамата олтургунчу, чабып барып орнала турма шинтикге. Жер жетмей, не тишируу, не абадан адам сюелип бара эсе уа, къоп да, аны олтурт. Юйде да не заманда да тамата бек башда, сыйлы жерде олтурады, бирсиле уа жыл санларына кѣре табадыла шартланы кереклики.»

Жолда да, тамата кичини онг жанында барады. Таматаны къатында кичи тютюн ичмейди. Сѣлешгенде, адепли адам ушакъ нѣгерини аузуна чапмайды, аны сѣзон бѣлмейди. Таулу юйорде таматаны даражасы бийикди, ол юйор башчыга саналады. Тамата олтуруучу шинтикде, аны намысын энчилеп, башхала олтурмайдыла. Аны къатында адам кылыкъсыз сѣз айтмайды.

Къонакбайлыкны юсондендиле да иги адетлерибиз кѣпдюле. Кавказ халкълада къонакбайлыкъ эрттеги ѳморледен бери келеди. Ол малкъар халкъны адет-кылыкларыны арасында бек улуу эм сыйлы жерни алады. Малкъарда къалай къонак алгъанлары тыш къырраланы халкъларына да белгиледи. Къонакны кереклисича уста сыйлай билгенледен бири бизде, хапарга кѣре, Орусбийланы Исмайыл болгъанды. Бахсан тарда угъай, аны аты тыш къырралада: Англияда,

Францияда, Италияда эм башха жерледе да белгили эди. Ол жаны бла Орусбий улу энтта да кѣп тѣлюлеге юлгюлей туруп.

Къонак алыуну баш магъанасын ачыкълагъан шартланы бир къауумун айттайым. Келгенге, хош кел деп, жарыкъ тюбеп, къол тутуп саламлашадыла. Бурингюлу адетге кѣре, санга къонак келди эсе, ол жаланда сеники болуп къалмай, къоншуланы, жууукъланы да сыйлы адамы болады. Юйорген адетге кѣре, къонакны кетер заманыны юсонден сѣз айтылмайды, алай, тѣреде болгъаныча, ол келген жеринде кѣп турмазгъа тийишлиди.

Къонак Аллахны сыйлы къонагъды, ол аны ючюнд да багъалыды. Аны юйде бек сыйлы жерге олтуртадыла. Кеси жангыз къоймайдыла, биргесине олтуруп, юйорню адамлары, жууукъла, къоншула ушакъ этиучюдюле. Бизде жюрюген тѣреге кѣре, анга сауугъа берген адетди. Ата-бабаларыбыз не къыйын кюнде да келгенден аны кѣзю къарагъан затны къызгъан-къыгъандыла.

Аны юсюне ѳсе келген тѣлюню жашагъан къырралы, туугъан жерин, элин, аны суун, хауасын, ашын да сюерге юйретирге борчлубуз биз, таматала. Кесибиз а тюз анабызныча суйгенбиз ата журтубузну. Жашау жолубуз тынч болмаса да, къадар не къыйынлыкъ сынатханда да, тазалай ѳтгенбиз сынауладан, кир ишке къатышмагъанбыз. Ызыбыздан келгенлени да ол ызда юйретирге керекбиз.

МАЛКЪОНДУЛАНЫ Азрет,
философия илмуланы доктору.

ХУНЕРЛИК

Жаны-тини эскини жангыртхан

Нальчикде Кючменланы Русланны коллекционернича танийдыла. Ол Совет Союзну заманлардан къалгъан педаль машиналары бла илляуаны жангыртып, алгындын эсе омакъ этеди. Ол бу иш бла кюрешип башлагъанлы талай жыл болады. Аны хунерлиги уа Россейден тышында окъуна белгиледи.

Сабий заманлардан кѣплени педальлары бла машиначыкълары болгъанды. Бюгюнлюкде, жарсыугъа, ала жарауыздула, кеслерин да тапхан алай тынч туйюлдо. Кючмен улу уа аллай илляулагъа экинчи жашау береди дерге боллукъду. Аланы, алагъа керекли затланы да асламысында башха регионлада табады. Аллай техниканы кѣбюсюн тотдан тазаларга, темирлерин тюзетирге эм запас керекле сатып алырга да керекди.

– Мен жангыртхан затларымы санына угъай, качествосуна эс бурама. Аны бла бош заманымда, жюрегим

тартхан кезиуде кюрешеме. Къолумдан чыкъгъан зат бирсилени къуандырыр ючюн, ишни кѣлжонг бла тамалларга керексе. Мен бирси коллекционерлеге да

болушама, бирде аберилени сатарга да тюшеди. Жангы, сейир проектлерин кѣпдюле, – дейди Кючмен улу.

Иформангентстволаны материалларына кѣре.

Айырмалылары санына къошулгъанды

Кѣнденден Атмырзаланы Магометни жашы Таулан бюгюнлюкде Тюмень шахарда 3059 номерли аскер бѣломде кесини борчун олтурады. Жаш аскерчи илмугъа юйренгени бла бирге спорт бла да кюрешип, къуллукъ этген бѣлюмню атын бийик даражалы эришюледе къоруулайды.

Таулан аскерге чакъырлыгъанлы алай кѣп заман озмагъанды – жаладна юч ай. Алай бу къысха кезиуде ол не жанындан да жетишимли болгъанын кѣрпюзалгъанды. Анга уа жашны сураты бѣломде «Айырмалы аскерчи» деген къангада салынганы да шагъатыкъ этеди. Ол аскерге дери да самбо бла кюрешип тургъанды, шѣндюю аны спортдан экинчи разряды барды. Аскерчилени араларын да эришюлеге къатышып, майдалла, граматала да алгъанды, ала да сураты бла бирге къангада тагъылыпдыла.

Жашларыны быллай жетишими атасы Магометни бла анасы Розаны къуанадырмай къоймайды. Роза Тауланни аскерге ашыргъан кюн жорегин тынчылыкъ таппай эди. Аны да аныларчады. Узакъ Тюменьде кавказлы жашха къалай тюберле, билмеген, танымагъан жеринде аны бирле ачитмай къоярламы, командирлери, аскерчи нѣгерлери бла бир тили болалармы?... Ананы жорегин къайгыгъа къалдыргъан соруула кѣпдюле.

Алай бюгюнлюкде Таулан бла юйорю, ол угъай, эли, миллети да ѳхтемленирчады. Ол аскерчи илмуну энчиликлерине юйренип, жетшимле болдурады, командирлени жанындан къуру

махтау сѣзле табады, айырмалылары санына киргенди.

Аскерге кетгинчи уа ол Ростелекомну связъ жаны бла колледжин бошагъанды. Алай мындан ары ол кесини жашауун аскер къуллукъ бла байламлы этерге муратлыды: болжалы жетсе, контрактха къол салыргъа сюеди, Аллах аны умутун къабыл этсин.

«Аскерчилени аналары» комитетни республикада бѣлюмюню башчысы Лууланы Жаннаны бизге айтханына кѣре, ол Къабарты-Малкъардан жашла къуллукъ этген бѣлюмлени командирлери бла байламлыкъланы дайым да жюрютеди. Аладан бизни уланланы низамлылыкъ-бизни, берген анларына кертичиликлерини юслеринден махтау сѣзле эшитсе, кѣлю бек кѣтюрюледи. «Балаларын аскерге ашыра, ата-анала къалай муратла сала эселе, жашла кеслери къалай къууана эселе да, къуллукъ этген кезилери алай женгил ѳтсюн. Бирлерге жыл алай кѣп да кѣроне болмаз, алай юйорлеринден айырылып, башха жерде борчларын олтургъан тынч туйюлдо.

Бюгюнлюкде Россейни аскеринде, алгынча, къоркъуулу шартла, ишле жокъдула. Болсада шѣндюю аскерчиге низамла, биллими болурга керекди. Жашларыбыз барыса да аталарына-аналарына, эплерине къууанч бла къайтсынла. Бир ананы жорегин да баласы ючюн къыйналмасын», – деп алгъыш этгенди Жанна.

ТИКАЛАНЫ Фатима.
СУРАТДА: Таулан анасы Роза бла аскерге кетген кезиуде.

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини депутаты эм Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Аппаратыны ишчилери КъМР-ни Баш Советини 12-чи чакъырлыууну эм Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини ючюнчю жыйылыууну депутаты **Руслан Исметович АБАЗОВНУ** ауушханы бла байламлы улуу бушуу этип, аны жууукъ-ахлусуна къайгы сѣз береди.

КъМР-ни Культура министерствосу КъМР-ни культураны сыйлы къуллукъчусу, урунууну ветераны, «Къабарты-Малкъар Республиканы А.Л.Ткаченко атлы суратлау искусстволаны музейи» ГКУК-ну экспозиция-кѣрмюч бѣлюмюню таматасы **Нина Григорьевна ЛЕОНТЬЕВАГЪА** аны анасы **Антонина Александровна МАШТЕПА** ѳлгени бла байламлы улуу бушуу этип, къайгы сѣз береди.

Ахшыпаны эсгере

Къарачайлы поэт, жырчы Тамбийланы Къасбот, кеси жыр тагы-ыу бла кюрешген, ариу назмулары, макъамлары бла белгили фахмулу къарындашыбыз, малкъар композитор Жеттеланы Мустафирни чыгъармачылыгына бийик багъа бере, анга атап бу жаны, жюрек жылыуу да болгъан тизгинлени жазганды.

ТАМБИЙЛАНЫ Къасбот
ХАР МАКЪАМЫНГ – ЖЮРЕКДЕН

Жеттеланы Мустафирге

Кёп фахмулу халкъымда
Сенлай фахму – жангыз бир.
Сурат салгъан макъамдан –
Жетте улу Мустафир!

Атанг харип, Зекерия,
Къазаутда жоулду.
Ургъан кибиб элия,
Тыпыр ташынг оюлду...

Жангы атлай сен башлай,
Кёчюнчюлюк сынадынг.
Аяз сюрген чапыракълай,
Къыргызстанга атылдынг.

Къарындашынг, анангы
Элтюрдюле гудула.
Къара этип дуниянгы,
Ёксюз этип къойдула.

Сабийликни татыуун
Эки жылда унутдунг.
Ёксюзлюкню жарсыуун
Жиямукъ бла сен жутдунг.

Бир Аллахны кюнчюнден
Къарыу тапдынг жашаргъа.
Уллу бола, сюргюнден
Къайтдынг журтунг
Малкъаргъа.

Шорхалары, тиклери,
Ариулугъу журтунг
Ачдырдыла кёзлерин
Жарсыу басхан фахмунг.

Болгъаныча мадарынг,
Билим алдынг, кюрешдинг.
Жюрегинги макъамын
Дуниягъа юлешдинг.

Хар макъамынг – жюрекден,
Болду халкъны жубанчы.
Деу фахмунг бла кердинг сен
Миллетинги къууанчын!

Шаудан сууча тазалыкъ –
Хар жырынгы ичинде.
Къаллай уллу адамлыкъ
Баред сени халингде!

Бал батманны жанында
Жыйылгъанча чибинле,
Хаман сени къатынгда
Кёп эдиле сабийле.

Ёксюзлюкню жарсыуун
Кёрмесинле балала!
Деу фахмунг жылыуун
Бере эдинг алагъа!

Кёпню кёрген жюрегинг,
Айхай, кёкге жетдирмед!
Сабийликде тёзгенинг
Ызсыз къалып кетермед?!

Алтмыш жылгъа жете сен,
Тауусулду къарыуунг.
Ахыр жырча жюрекден,
Чыкъды ахыр тылпыуунг!

Аз болсанг да бу жерде,
Кёп зат къойдунг халкъынг.
Жарыкъ тёрюн жаннетде
Аллах берсин хакъынг!

Хар бир жырынг, макъамынг
Заманлагъа бойсунмаз.
Къурумайын Малкъарынг,
Халкъда атынг къурумаз!

24.06.18

Игилендириу

Цифрли технологияла бютюн
уллу онгла ачадыла

Россейде цифрли технологияла келгинчи, кёплени телевизорда тёртден кёп каналгъа къарар онглары болмагъанды. Энди уа RTPC-ни цифрли пакетине (мультиплексе) он канал киреди. Аланы эки тенгинден биринде программаланы кёбюсю сейир сериаллагъа бериледи. Быйыл а жангы премьерала бла бирге кёпле жаратхан кинола да къайтарылып кёргюзтюлюкдюле.

Жангы телевизорла цифрли каналаны кёргюзтюрча ишленгендиле. Жаланда аны отоуда

неда юйден тышында антеннагъа къошаргъа керекди. Телевизор эски эсе уа, анга энчи приставка сатып алынады.

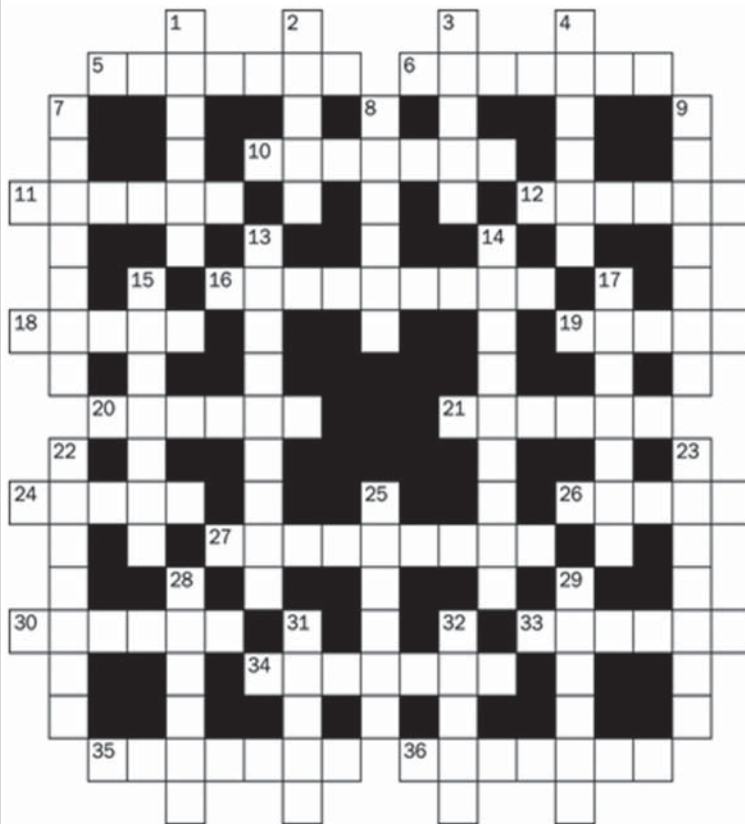
Биринчи мультиплексе «Биринчи», «Россия1», «МатчТВ», «НТВ», «Бешинчи», «Россия24», «Карусель» «ОТР»эм «ТВ-Медиа» каналла киредиле. Сорруу болгъан, хакъсыз, къайсы заманда да бу номерге сёлешип, толуракъ хапар билаллыкды: **8(800)220-20-02.**

«КБР-Медиа».

СЁЗБЕР

ЭНИНЕ: 5. Тынгылауукъ оюн. **6.** Базыкъ, къаты, къынгыр терек. **10.** Ким кюлю болгъанын билер ючюн эришиу. **11.** Адепли. **12.** Анда тауула бишлакъ, тузлу айран да тутхандыла. **16.** Къарын ауруу. **18.** Терек. **19.** Къарыулу, тёзюмлю адам, ат... **20.** Ханны байлыгы. **21.** Чалынган жерде жангдан чыкъган кырдык. **24.** Ыйыккыню кюню. **26.** Чабаккыню солугъан органы. **27.** Металлдан ишленген затланы омакъларгъа жарашдырылган эритме. **30.** Адамны къылыгында, халында энчилик. **33.** Чюйютюлене сыйлы китаплары. **34.** Къоруучу. **35.** Тёппеланы Алимни китапларындан бири. **36.** Адам юсюнде, аркъасында элтген жюк.

ЁРЕСИНЕ: 1. Алда не да тап болур деп турган адам. **2.** От болмагъан жерде ол болмайды дейдиле. **3.** Аллахны сыйлы адамы. **4.** Бет жарыкълыккыню кёргюзтген ышан. **7.** Осал, ушагыусуз адам. **8.** Биченлик. **9.** Сюрюше, жыгъыла айланган адам. **13.** Адамны марау. **14.** Кёп сёлешмеучю адамгъа айтадыла алай. **15.** Аллахны аллында къоруучу. **17.** Терекни кийими. **22.** Малкъарда дин терек. **23.** Бал батманлада чайыр. **25.** Къысдырыкъ. **28.** Ийменчек адам. **29.** Маринымы болур, олму болур деп сорулады жырда. **31.** Оюм. **32.** Къагытда адамны не бир затны кёрюмдюсю.

ГАЗЕТНИ 126-чы НОМЕРИНДЕ БАСМАЛАНГАН СЁЗБЕРНИ ЖУУАПЛАРЫ:

Энине: 1. Урум. 3. Айыу. 5. Жаухар. 6. Архыз. 8. Разият. 10. Ногъана. 12. Хан. 13. Мусабий. 15. Абери. 17. Кыйыма. 19. Зылгы. 23. Къалач. 25. Узада. 26. Бахсан. 27. Жаннет. 28. Оймакъ. 30. Санат. 32. Къошакъ. 35. Азрон. 36. Урчукъ. 39. Рамазан. 40. Чурум. 41. Алтуракъ. 42. Нартла. 43. Лаклы. 44. Абынуу. 45. Ушба. 46. Зиян.

Ёресине: 1. Урлака. 2. Масхарау. 3. Азаплыла. 4. Ургула. 5. Жанкъоз. 7. Хына. 9. Тыйгы-ыч. 11. Адыг. 14. Арпа. 16. Балаууз. 18. Мадарыу. 20. Лобан. 21. Ысхат. 22. Жайма. 23. Къонакъ. 24. Патыш. 28. Оноучула. 29. Къарамсыз. 30. Солтан. 31. Арфа. 33. Окъуу. 34. Къалкъыу. 35. Алатау. 37. Къалкъан. 38. Ирик.

Учредитель: Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти бла Правительствоосу

Баш редакторну орунбасары
ТЕКУЛАНЫ Хауа

РЕДКОЛЛЕГИЯ:

АТТАЛАНЫ Жамал (баш редактор),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редакторну орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь),
МОКЪАЛАНЫ Зукура,
МУСУКАЛАНЫ Сакинат,
ТИКАЛАНЫ Фатима,
УЛБАШЛАНЫ Мурат

ТЕЛЕФОНЛА:

Редакторну приёмный - 42-63-01. Баш редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асдамлы информацияны эркиниклерин къоруулауу жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди.

Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс - 51532

Газетни басмагъа "КъМР-Медиа" ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет "Тетраграф" ООО-ну типографиясында басмаланганды. Нальчик шахар, Ленин аты проспекти, 33

Номерге графикге кёре 19.00 сагъатда кюль салынады. 20.00 сагъатда кюль салынганды.

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН
ЧЫГЪАРГЪАНЛА:

Мусукаланы Сакинат -
дежурный редактор;
Кетенчиланы Зульфия,
Кучукланы Сафият - жууаплы
секретарыны орунбасарлары;
Ахкёбекланы Жаннета (1,2,3,4-чю
бетле), Токумаланы Салим (10,11-
чи бетле) Геляланы Валентина -
(9,12-чи бетле) - корректорла.

Тиражы 1387 экз. Заказ № 1055
Багъасы 15 сомду.

РЕДАКЦИНЫ ЭМ
ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар,
Ленин аты проспекти, 5
электронный почтасы:
elbor_50@mail.ru